

ורבינו סעדיה גאון מנה עשרה רמזים במצות חקיעת שופר:

א. מפני שהיום ברא הקב"ה את עולמו ומלך עליה, וכך עושים המלכות בחולת מלכותם שחוקעים לפניהם בחוצרות ובקירות. להודיע ולהשמיע בכל המקומות התחלת המלכות, וכך אנו ממליכים את הבורא ביום זה, וכן אמר דוד בחוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'.

[ת"רמ"ד] ביה מראש השנה בקיעור

ראש השנה הוא בחינת תפלה, דיש ד' מצות שמקיימין בכל יום קריאת שמוע חפלין ציצית תפלה כמו שכתוב בספר קדש' שהם נגד ד' אותיות היתה, וכן המערת ג' רגלים, בפסח בחינת תפלין ורוע הגטאות, וכשבועות קריאת שמוע אנכי מרעך היום כ' רגלים, וטובות ציצית בכל שבוע יחסיין נחמיה לו. ח. וימים הנוראים הם בחינת תפלה.

5

בענין אמרו לפני מלכות שתמליכוני עליכם. על פי מה שכתוב ושמה ה' אתם תהיו לי ממלכת כהנים פירש רש"י שרם כו'. כמו שיש שרם שממליכים המלך אף על פי שהמלך מושל עליהם. כמו כן ביכול רצה ה' יתברך שבני ישראל ימליכו אותו וכפי קבלת מלכות שמים שהמה מקבלים כך מתגלה כבוד מלכותו יתברך בעולם. והכל בכח קבלת התורה וכו' בני ישראל לזה כמו שכתוב (שמות י"ט, טו) אם שמוע תשמעו בקולי כו'. ונרמז גם כן מצות שמיעת קול שופר שהיא רמז לקבלת התורה ועל ידי זה תהיו לי ממלכת כהנים (שמות י"ט, טו) הוא בראש השנה זמן המלוכה. וגי קדוש הוא ביום הכפורים שנמשלו בני ישראל למלאכים כמו שכתב חז"ל: בראש השנה נברא אדם. ועיקר מעלת האדם שהוא מדבר. ולכן בתחלה צריך לשעבר הקול והדיבור לשמים. והוא קל שופר. וסוקי מלכות וזכרונות שופרות. בענין שכתב חז"ל כשתנוק מתחיל לדבר אביו מלמדו תורה כו'.

לשנת ה'תשנ"ב

הריעו לפני המלך ד'... יחד עם זה יש צד נוסף בשופר. רבי סעדיה גאון - שחי בתקופת הגאונים, המשך של חז"ל והגמרא, לפני הרמב"ם - מרגיש את ענין התרועה: "הריעו לפני המלך ד' יום, זו הכרזה ממלכתית. בחוצרות וקול שופר, הריעו לפני המלך ד' יום. אנו מודיעים לכל העולם כולו: העולם אינו הפקר! יש מלך! ומתוך כך יש דין ומשפט, חובה ואחריות. צבא ד' מודיע ומכריז: מלכותו מלכות כל עלמים, וממשלתו בכל דור ודור... מלכות ד' היא מלכות על כל מליארי העולמים, בין אלה שיוצאים לו ובין אלה שאינם יודעים לו, וממשלתו על ההיסטוריה לכל זרורותיה לעד ולצנח נצחיים. הכרזה זו אנו מכריזים לנו ולכל העולם כולו, ביום זה, יום תחילת מעשיך, לכל דור ודור. יש לשמוע בכל תוקף את ההכרזה הזאת, מה שנתמנה כעבודה הכתית: מצווה לשמוע קול שופר.

3

לשנת ה'תשנ"ב

הריעו ש'מלכות מלכות כל עלמים וממשלתו בכל דור ודור... "ליום ששחי אלהים... מעמד זה סיני וזו קיים, בתוכו תוקע ש'מלכות המודיע ש'מלכות מלכות כל עלמים" - זהו ערך חייו, אשרינו ומה טוב חלקנו, לכן אנו מבקשים "זכרו לחיים... למען אלהים חיים". האינסטרומנט הפרטי שלם והאינסטרומנט "למען" - אחד הם. כל הקולות שחורים לזמן חייו הפרטיים והציבוריים, הם כולם ענין אחד של המלכות מלך מלכי המלכים על עולם ומלואו. אנו מכריזים שהעולם אינו הפקר, "הריעו לפני המלך ד' יום" ומתוך כך אנו נגישים לבידורי השכונות פרטיים בין אדם למקום ובין אדם לחברו. נרע ונכיר שאנו מוקדים מהארת אור פני "מלך החפץ בחיים". ככל שנכיר יותר באופו זה של "מה טוב חלקנו..." ומה יפה חיינו", יודעת התורה, יותר נכיר את שלמות נפשנו השמנת.

5

לשנת ה'תשנ"ב

ורוחצין ומספרין ע"פ המדרש א"ר סימון כתיב כי מי נוי נדול וטבר ד' חניניה ור' יהושע אופרין אינו אופה כאומרם זו שידעת אופיה של אלהיה פ"י סנהניו ורינו שמהנו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתענף שחורים ומגדל זקנו ואין ותוך צמרניו לפי שאינו יודע איך יצא דינו אבל ישראל אינו כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומלחין זקנם ומתכבין צמרניהם ואוכלין ושותין ושמים ברה"ל לפי שידעין שהקב"ה יעשה להם נס למיך נהגין לספר ולכבם בערה ולהרבות מנות ברה"ל

5

וענין סמנים כ"ל ע"פ סמנים זכאים, וכמ"ס במדעים ע"פ דלה רלויה (פ' שמות) וזהו ע"פ ששנים לעשות טענן, כן זכאים בין הימים עני להטעי אותם.

6

לשנת ה'תשנ"ב

לשנת ה'תשנ"ב

הזכאיור בזה, כי יסוד ושורש ר"ה הוא כמ"ד זה היום תחלת מעשיך וכו' ליום ראשון, וכראיתא מהאריז"ל אשר בכל שנה ושנה כל הדברים חורין לקדמותן וכו' מתחדשת הבריאה ומתהווים שוב כל הענינים שהיו במעשה בראשית עם כל סדר הדרומיטא והנסירה כלי"ח, כי כל שנה היא יחידה מיוחדת בכריאה, ובראת העולם מחדש. וכהא דאיתא באוה"ח הק' בפרשת בראשית, שכל הבריאה לא נבראה אלא לששה ימים, ורק ככח השבת יש התחדשות הבריאה לששה ימים שאח"כ, כן יש בכל ראש השנה בחי' התחדשות הבריאה וחידוש מלכותו ית'.

8

ולפי' מכאור ענין המשפט והרין ברה"ל, דמאחר שהיום הרת עולם פ"י שהוא יום חידוש הבריאה, ע"כ יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, יש דיון למעלה אם מתמלא על יום היעוד והמטרה שיעד הבורא ית' ש' בבריאת העולם ע"פ סודות הבריאה הידועים אליו ית'ש, והאם הטוב שבעולם מתגבר על הרע, או ח"ו להיפך שהכל מתנהג נגד הכוונה העליונה, שאז אין צורך בו. ועומק הדיון הזה כורא שייך ביחס לכל היצורים, אפי' אלו שאין להם בחירה, האם נגרמה על ידם התקרבות להכוונה העליונה שבבריאה או לא. וכמו שמצוינו בדרך המבול שנמחה כל היקום, גם אלו שאין להם בחירה, ואף האדמה נמחית עד ג' טפחים כי עד שם התפשט הפגם. דע"פ סודות הבריאה הידועים להבורא ית' יש לכל נאצל ונברא נוצר ונעשה לכל פרט ופרט מהבריאה בפ"ע תפקיד ויעוד משלו בחיך כל המטרה הכללית של הבריאה, אשר בלאו הכי לא הי' נברא, וכמדי"כ (ישעי' מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי יצאתי אף עשיתי, וע"כ בהתחדשות הבריאה יש דיון אם נוצר הפרט הזה גם לשנה החדשה, אם מילא את יעורו ותפקידו או שהוא מיותר ואין צורך בו. והריון הזה הוא כ' באי עולם והמון בריות לאין תכלית, מי לא נפ' כהיום הזה, וגם על צבא מרום הדיון הזה, שגם הם ככלל הבריאה ונדחין אם הם נחוצים למטרה

20

30

מבנין ומצטרפין בערב ר"ה וכו'. נ"כ עין במ"ו כשם המור. ונתח ביום הראת הקשה על מה שאמר חז"ל מפני מה אין ישראל אומרים הלל ברה"ל וירכ ותיב הקב"ה מלך ששפי' חיים וספרי ממים מתחיים לסניו וישראל אמרו שיהי וכו' וא"כ משמע דלא שייך שמחה לפניו וכאן אמר שראוי לשמחה שבמחיים ושיבה אותם הקב"ה. וכו' אמרתי בחידושי כמה אופנים ליישב זה וזכעת אבארי באופן אחר קצת עפ"י ש' בחידוש בילדות על מ"ש במדרש וישראל ואח"כ נבנסין ומקטריגין ברה"ל ואין אנו יודעים מי נצח ממה שישאל יוצאין ולזכרונות ביה אנו כבודוין שבוראי יוכי ישראל בדין כלי ספק אבל על הדיון השני שבין אדם למקום, יש סנים רבין ולכאן יש זוכין ויש ח"ל להיחוד. ונתח נהיו אנו אם האדם נצח אחר יוצאית הרכב ויבוא לו עושר רב וכפד הסני יומשך לו איה ע"נ או ככ הע"נ כאין יהיה וזא יעשה וריש כנגד המון והשמחה חרטה הבאה לו. אך זה אם נהדרש לו שפחה הדרשה אבל אם הוא עשיר נדול מוכן סועל כבשל העני. ולכך ח"נ בישראל אם כי יש להם דין הנוגע לעצמם ופסק ככמם אם יוכו או לא מכל מקום אין מצטרפים על כך כיון שידועים שיש עליהם דין אחי קאח"כ סקטריגין לחיות ח"ו נדחין מהיקף יתברך וכו' במוחין סיוכו בדין לכך הצער הזה ככה שנוגע להם ח"ו כאין וכאפס נגד גדול השמחה שיש להם. וכך אמר המסור אשרי תעם וידעי הרועה ד' באור מניך יילכחן בשקן יעילון כל היום ובעצמך יונמו. והכוונה נראה דאם ישראל אין להם ידועים כלל אם הם יום הדיון נס על או לא מכל יתברך או לא ומבורים דאין עין הרין רק על מה שנוגע לנו או אין סמנים ברה"ל כיון הדלגין כספק אבל אם יודעין שבוניס נס כוונת אנו ויהי עניו יתברך או לא או כיון דבשמים זכוח יוכי בדין ושמחה על אכל אם יסכחה וזכבבל העצבות קיש להם מסקום אחר. ויש אשרי תעם וידעי הרועה שיוענע ענין הרועה דוחי פכח שבור מניך וילכחין כיון עבור אור סניך כמי יהיו אם לישראל או לאות' וסניך זה בשקן יעילון כל היום כי בה כמותין סיוכו בדין ולכך ח"נ לישראל יש שמחה זו מה שמחה כיון כי יסוף יתברך לכך ח"ל להם השמחה חרטה וע"כ מבטל שמחה חרטה מדין עצמם אבל הקב"ה שאין לו שמחה זו לכך שמילא אין שמחה לפניו ככה הדיון שנתנוין בו ישראל ונוגע לעצמו דודן ואחי שסיר והבן כי כעתידי;

לשנת ה'תשנ"ב

לשנת ה'תשנ"ב

